

**Gimnazjalna
Olimpiada
Przedsiębiorczości**

GIMNAZJALNA OLIMPIADA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

edycja I

[Rok szkolny 2014/2015]

TEST ELIMINACJI SZKOLNYCH Z KLUCZEM ODPOWIEDZI I KOMENTARZAMI

Organizator Olimpiady:

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Patronat honorowy:

Ministerstwo Edukacji Narodowej

TEST

1. (1 pkt) Zgodnie z prawem popytu jeśli cena danego dobra rośnie:
- a) konsumenci są skłonni kupić więcej danego dobra,
  - b) producenci są skłonni dostarczyć więcej danego dobra na rynek,
  - c) konsumenci są skłonni kupić mniej danego dobra,**
  - d) producenci są skłonni dostarczyć mniej danego dobra na rynek.

Komentarz:

Prawo popytu określa zależność między ceną dobra a popytem, czyli skłonnością konsumentów do zakupu tego dobra. Zgodnie z prawem popytu przy wzroście ceny konsumenci są skłonni kupić mniej i odwrotnie – konsumenci będą skłonni kupić więcej, gdy cena spadnie.

2. (1 pkt) Najkorzystniejszą dla konsumentów strukturą rynkową jest:
- a) monopol,
  - b) konkurencja doskonała,**
  - c) konkurencja monopolistyczna,
  - d) oligopol.

Komentarz:

Struktury rynkowe określają warunki, w których odbywa się wymiana na określonym rynku.

Konkurencja doskonała to teoretyczny model struktury rynkowej, w którym zakłada się idealne warunki działalności ekonomicznej. Jednym z założeń jest to, że istnieje nieskończona liczba producentów, którzy konkurują między sobą, co powoduje, że cena sprzedaży jest równa kosztom wytworzenia dobra. To oznacza, że konsumenci kupują produkt taniej niż w innych strukturach rynkowych. Założenia modelu konkurencji doskonałej są trudne do osiągnięcia w rzeczywistości, ale ekonomiści przekonują, że im bliżej rynek znajduje się konkurencji doskonałej tym, większe korzyści osiągają konsumenci.

Monopol to struktura, w której występuje jeden producent danego dobra. Tym samym producent ma możliwość narzucania konsumentom wysokich cen.

W oligopolu istnieje kilku producentów danego dobra, którzy unikają bezpośredniej konkurencji między sobą. Dlatego ceny na rynku oligopolistycznym są wyższe, niż mogłyby być gdyby występowała większa konkurencja.

W konkurencji monopolistycznej firmy ze względu na czynniki dodatkowe (jak np. odległość geograficzna między konkurentami w przypadku stacji benzynowych) konkurują ze sobą w sposób ograniczony i mogą narzucać wyższe ceny części konsumentów.

Ze względu na ceny najkorzystniejszą strukturą jest zatem konkurencja doskonała, w której producenci nie mają wpływu na poziom cen i są one najniższe.

3. (1 pkt) Narodowy Bank Polski nie pełni funkcji:
- a) banku banków,
  - b) banku państwa,
  - c) banku emisyjnego,
  - d) banku komercyjnego.**

Komentarz:

Narodowy Bank Polski jest polskim bankiem centralnym. Do typowych zadań banku centralnego należy obsługa operacji finansowych między bankami (funkcja banku banków), obsługa operacji finansowych państwa (funkcja banku państwa) i emisja pieniądza (funkcja banku emisyjnego). Część banków centralnych może również prowadzić obsługę klientów indywidualnych (czyli działać jak bank komercyjny), ale Narodowy Bank Polski nie prowadzi takiej działalności.

4. (1 pkt) Dywidenda to:

- a) inaczej odsetki od kredytu,
- b) inaczej oprocentowanie lokat,
- c) zysk wypłacany posiadaczom akcji,**
- d) zysk wypłacany posiadaczom obligacji.

Komentarz:

Spółka akcyjna jest formą organizacji przedsiębiorstwa, która daje możliwość wejścia w spółkę wielu osobom i podmiotom. Przykładami spółek akcyjnych są przedsiębiorstwa notowane na giełdzie papierów wartościowych. Każda pełnoletnia osoba za pośrednictwem biura maklerskiego może stać się współwłaścicielem notowanych na GPW przedsiębiorstw. Odbывается się to poprzez zakup akcji. Każda akcja daje szereg uprawnień właścicielskich – m.in. prawo głosu na zgromadzeniach akcjonariuszy oraz prawo do części zysku, który przedsiębiorstwo wypracowało, jeżeli zapadnie decyzja o jego podziale między akcjonariuszy. Część zysku wypłacana akcjonariuszom jest nazywana dywidendą.

5. (1 pkt) W polskim systemie podatkowym nie występuje stawka:

- a) 0% VAT,
- b) 18% PIT,
- c) 18% CIT,**
- d) 32% PIT.

Komentarz:

W polskim systemie podatkowym istnieje wiele różnych rodzajów podatków. Najważniejszymi z punktu widzenia przychodów budżetu państwa są VAT, PIT i CIT.

VAT jest podatkiem od towarów i usług, który naliczany jest od wartości dodanej dóbr według stawek 23%, 8% oraz stawek obniżonych 5% i 0% w przypadku niektórych towarów.

PIT jest podatkiem dochodowym od osób fizycznych, który rozliczany jest stawkami 18% i 32% w zależności od wielkości uzyskiwanych dochodów.

CIT jest podatkiem dochodowym od osób prawnych, płaconym przez przedsiębiorstwa. Stawka CIT wynosi 19%.

6. (1 pkt) Spółka akcyjna jest:

- a) spółką osobową,
- b) spółką osobowo-kapitałową,
- c) spółką kapitałową,**
- d) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

Komentarz:

Spółka akcyjna jest jedną z form działalności przedsiębiorstw zdefiniowanych w Polsce przez kodeks spółek handlowych. Zgodnie z jego zapisami spółki akcyjne są spółkami kapitałowymi, co oznacza, że posiadają osobowość prawną, a ich współwłaściciele nie są w bezpośredni sposób odpowiedzialni za zobowiązania spółek.

7. (2 pkt) Zgodnie z koncepcją 4P działania marketingowe nie dotyczą:

- a) promocji,
- b) produkcji,**
- c) dystrybucji,
- d) ceny.

Komentarz:

Koncepcja 4P definiuje podstawowe narzędzia marketingu. Zaliczane są do nich: promocja (ang. *promotion*), produkt (*product*), cena (*price*) i dystrybucja (*place*). Pierwsze litery angielskich słów określających te narzędzia tworzą skrót 4P.

8. (1 pkt) W początkowej fazie procesu komunikacji najwięcej informacji przekazujemy za pomocą:

- a) słów,
- b) intonacji i sposobu mówienia,
- c) komunikatów wizualnych (np. gestów i mimiki),**
- d) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

Komentarz:

Według badań w pierwszych minutach komunikacji odbiorcy zwracają uwagę przede wszystkim na informacje niewerbalne przekazywane przez nadawcę komunikatów. Do komunikatów niewerbalnych zaliczamy wygląd, gesty, mimikę, intonację i sposób mówienia. Największe znaczenie w początkowej fazie mają komunikaty wizualne – decydują one w ok. 55% o tym, jakie wrażenie nadawca wywrze na odbiorcy.

9. (1 pkt) Umiejętność wyrażania swoich potrzeb bez lekceważenia potrzeb innych to:

- a) konformizm,
- b) asertywność,**
- c) indywidualizm,
- d) przywództwo.

Komentarz:

Asertywność jest postawą, która umożliwia realizację własnych celów bez uciekania się do agresji. Osoby asertywne potrafią komunikować swoje potrzeby i przekonywać do nich bez lekceważenia potrzeb innych osób.

10. (2 pkt) Przedsiębiorstwo, które zatrudnia 47 pracowników, to:

- a) mikroprzedsiębiorstwo,
- b) małe przedsiębiorstwo,**
- c) średnie przedsiębiorstwo,
- d) duże przedsiębiorstwo.

Komentarz:

W polskiej praktyce gospodarczej stosuje się trzy kryteria podziału przedsiębiorstw według ich wielkości: wielkość przychodów, wielkość aktywów i wielkość zatrudnienia. Zgodnie z ostatnim kryterium wyróżnia się:

- mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniają nie więcej niż 9 osób,
- małe przedsiębiorstwa, które zatrudniają od 10 do 49 osób,
- średnie przedsiębiorstwa, które zatrudniają od 50 do 249 osób,
- duże przedsiębiorstwa, która zatrudniają 250 i więcej osób.

11. (2 pkt) W bilansie przedsiębiorstw po stronie pasywów zostaną zapisane:

- a) wkłady wspólników,**
- b) zapasy,
- c) należności,
- d) majątek.

Komentarz:

Bilans jest dokumentem finansowym, który umożliwia porównanie wartości majątku przedsiębiorstwa z wielkością wszystkich źródeł wykorzystanych do jego sfinansowania. Źródła finansowania w bilansie zapisuje się po stronie pasywów, a majątek po stronie aktywów. Wśród pasywów wyróżniamy kapitał własny, w skład którego wchodzi wkłady wspólników oraz zobowiązania. Zapasy i należności stanowią część majątku przedsiębiorstwa.

12. (1 pkt) Racjonalne gospodarowanie polega na:

- a) stawianiu właściwych celów,
- b) minimalizacji kosztów przy zakładanym rezultacie,
- c) maksymalizacji efektów przy zakładanych kosztach,

d) wszystkie odpowiedzi są poprawne.

Komentarz:

Racjonalne gospodarowanie jest działaniem, w którym podmiot (osoba lub organizacja) dąży do optymalnego wykorzystania swoich zasobów oraz osiągania optymalnych efektów. Może to się odbywać poprzez minimalizację kosztów przy określonym wcześniej rezultacie lub poprzez maksymalizację efektów przy określonym wcześniej poziomie kosztów. Racjonalne gospodarowanie wymaga zatem również wyboru właściwych celów.

13. (1 pkt) Koszt alternatywny to:

- a) inaczej podatek od zysków przedsiębiorstw,
- b) koszt zmiany linii produkcyjnej,
- c) koszt zmiany pracownika,

d) wartość potencjalnie utraconych możliwości.

Komentarz:

Koszt alternatywny umożliwia ocenę dokonywanych wyborów w kategoriach ekonomicznych. Zgodnie z założeniem o ograniczonych zasobach każdy z wyborów oznacza konieczność rezygnacji z części dostępnych możliwości. Wartość najcenniejszej możliwości, której nie wykorzystano w wyniku dokonanego wyboru, jest kosztem alternatywnym wyboru.

14. (2 pkt) Na rynku pracy popyt tworzą:

- a) pracownicy,
- b) przedsiębiorcy,**
- c) państwo,
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne.

Komentarz:

Zgodnie z koncepcją rynku pracy pracę można traktować jako dobro, które podlega wymianie rynkowej. Na rynku pracy występują zatem dwie grupy – pracownicy i pracodawcy. Pracownicy oferują swój czas w zamian za wynagrodzenie, a pracodawcy nabywają ten czas, wypłacając wynagrodzenie. Tym samym pracodawcy tworzą popyt na pracę, a pracownicy są źródłem podaży pracy.

15. (1 pkt) *Curriculum vitae* to inna nazwa:

- a) życiorysu,**
- b) listu motywacyjnego,
- c) listu referencyjnego,
- d) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.

Komentarz:

Curriculum vitae lub CV to łacińskie określenie, które można przetłumaczyć jako przebieg życia. W praktyce gospodarczej jest ono stosowane jako nazwa dokumentu wykorzystywanego w procesie rekrutacji zawodowej. W CV kandydat w skrótovej formie przedstawia przebieg swojej kariery zawodowej. Taki dokument bywa również nazywany życiorysem.

16. (1 pkt) Płatności dokonywane kartą:

- a) debetową są z reguły finansowane przez kredyt, którego udziela bank wydający kartę,
- b) zbliżeniową są najczęściej finansowane przez kredyt, którego udziela bank wydający kartę,
- c) kredytową są finansowane ze środków zgromadzonych na rachunku przypisanym do karty,
- d) żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.**

Komentarz:

Na polskim rynku dominują dwa typy kart płatniczych: karty debetowe i kredytowe. Z reguły karty debetowe są przypisane do rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego i umożliwiają dokonywanie płatności ze środków zgromadzonych na tym rachunku. Karty zbliżeniowe są w większości kartami debetowymi i płatności z ich wykorzystaniem są finansowane w ten sam sposób. Karty kredytowe umożliwiają dokonywanie płatności na kredyt, którego udziela bank wydający kartę.

17. (2 pkt) W przypadku pracownika, który przepracował 3 lata i 2 miesiące w ramach umowy o pracę w jednym zakładzie pracy, okres wypowiedzenia wynosi:

- a) dwa tygodnie,
- b) miesiąc,
- c) trzy miesiące,**
- d) nie ma okresu wypowiedzenia.

Komentarz:

Prawo pracy reguluje stosunki między pracodawcą a pracownikiem. Jednym z elementów regulowanych przez prawo pracy jest długość okresu wypowiedzenia – czyli czas, w którym stosunek pracy powinien być zachowany od momentu wypowiedzenia umowy o pracę jednej ze stron. Długość okresu wypowiedzenia jest zależna od stażu pracy w danym zakładzie. Przy umowach o pracę na czas określony i nieokreślony, w przypadku:

- stażu pracy do 6 miesięcy – okres wypowiedzenia wynosi 2 tygodnie,
- stażu pracy od 6 miesięcy do 3 lat – okres wypowiedzenia wynosi 1 miesiąc,
- stażu pracy od 3 lat wzwyż – okres wypowiedzenia wynosi 3 miesiące.

18. (1 pkt) Przedsiębiorstwo ponosi stratę, gdy:

- a) zyski są mniejsze niż koszty,
- b) przychody są mniejsze niż koszty,**
- c) koszty nie są minimalizowane, a przychody nie są maksymalizowane,
- d) przedsiębiorstwo sprzedaje produkty z niską marżą.

Komentarz:

Wynik przedsiębiorstwa to różnica między osiąganymi przychodami a ponoszonymi kosztami. Ujemny wynik nazywany jest stratą, dodatni wynik to zysk. Zatem sformułowanie „zyski są mniejsze niż koszty”, oznacza, że przedsiębiorstwo nie ponosi straty.

Sformułowanie, że „koszty są minimalizowane, a przychody maksymalizowane” nie przesądza o wyniku firmy.

Marżą najczęściej nazywa się różnicę między ceną wytworzenia lub zakupu towaru, a ceną jego sprzedaży. Niska marża nie wyklucza możliwości osiągnięcia zysku.

19. (1 pkt) W piramidzie potrzeb Masłowa, która prezentuje hierarchię potrzeb ludzkich:

- a) potrzebami niższego rzędu są potrzeby fizjologiczne i bezpieczeństwa,
- b) potrzeby szacunku i uznania znajdują się wyżej w hierarchii od potrzeb przynależności,
- c) potrzeba samorealizacji znajduje się wyżej w hierarchii od potrzeb szacunku i uznania,
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne.**

Komentarz:

Piramida potrzeb stworzona przez A. Masłowa jest koncepcją, która szereguje ludzkie potrzeby od najpilniejszych do tych najmniej pilnych. Według Masłowa ludzie dążą w pierwszej kolejności do zaspokojenia potrzeb niższego rzędu, takich jak potrzeby fizjologiczne i bezpieczeństwa. Gdy potrzeby niższego rzędu są zaspokojone, dalsze potrzeby zaspokajane są w następującej kolejności: potrzeba przynależności, potrzeba szacunku i uznania oraz potrzeba samorealizacji.

20. (2 pkt) Płaca minimalna w Polsce od 2015 r. będzie wynosić:

- a) 1340 zł,
- b) 1500 zł,
- c) 1680 zł,
- d) 1750 zł.**

Komentarz:

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 września 2014 r. płaca minimalna w Polsce w 2015 r. wynosi 1750 zł.

21. (2 pkt) Poniżej znajdziesz listy klastrów i branż. Które przyporządkowanie jest poprawne?

a) Dolina Krzemowa – oprogramowanie, Dolina Lotnicza – sprzęt lotniczy, Londyńskie City – usługi finansowe, Dolina Słoneczna – fotowoltaika,

b) Dolina Krzemowa – oprogramowanie, Dolina Lotnicza – sprzęt lotniczy, Londyńskie City – moda, Dolina Słoneczna – półprzewodniki,

c) Dolina Krzemowa – oprogramowanie, Dolina Lotnicza – sprzęt lotniczy, Londyńskie City – moda, Dolina Słoneczna – fotowoltaika,

d) Dolina Krzemowa – oprogramowanie, Dolina Lotnicza – półprzewodniki, Londyńskie City – moda, Dolina Słoneczna – fotowoltaika.

Komentarz:

Klastrem nazywamy zgrupowanie firm z branż pokrewnych, które działają w bliskiej odległości geograficznej. Słynnym przykładem klastra jest Dolina Krzemowa z USA, w której firmy specjalizują się w tworzeniu oprogramowania. Polskim przykładem klastra jest Dolina Lotnicza, działająca na Podkarpaciu, która grupuje firmy z branży lotniczej. Londyńskie City (Wielka Brytania) jest uznawane za klastrowy z branży finansowej. Z kolei Dolina Słoneczna to niemiecki klastrowy, w którym rozwijane są technologie związane z wytwarzaniem paneli słonecznych i innych technologii fotowoltaicznych.

22. (2 pkt) Poniżej znajdziesz listy klastrów i państw. Które przyporządkowanie jest poprawne?

a) Dolina Krzemowa – USA, Dolina Lotnicza – Włochy, Londyńskie City – Wielka Brytania, Dolina Słoneczna – Niemcy,

b) Dolina Krzemowa – USA, Dolina Lotnicza – Polska, Londyńskie City – Wielka Brytania, Dolina Słoneczna – Niemcy,

c) Dolina Krzemowa – Tajwan, Dolina Lotnicza – Polska, Londyńskie City – Wielka Brytania, Dolina Słoneczna – Włochy,

d) Dolina Krzemowa – USA, Dolina Lotnicza – Niemcy, Londyńskie City – Wielka Brytania, Dolina Słoneczna – Włochy.

Komentarz:

Jak w komentarzu do pyt. 21

23. (2 pkt) W branży telefonii komórkowej liderem w sprzedaży telefonów według danych dotyczących 2013 r. (liczba sprzedawanych aparatów) jest:

a) Apple,

b) Samsung,

c) Google,

d) Microsoft.

Komentarz:

Według danych Strategy Analytics w 2013 r. sprzedano na świecie 1,66 mld telefonów komórkowych. Najwięcej sprzedał Samsung – ponad 450 mln aparatów.

24. (2 pkt) W branży telefonii komórkowej liderem pod względem systemu operacyjnego (liczby urządzeń, na których jest zainstalowany system operacyjny danego producenta) według danych dotyczących 2013 r. jest:

a) Apple,

b) Samsung,

c) Google,

d) Microsoft.

Komentarz:

Według danych firmy badawczej IDC zdecydowaną większość sprzedanych telefonów w 2013 r. stanowiły urządzenia z systemem operacyjnym Android, którego producentem jest Google. Ten system był zainstalowany na 78,6% urządzeń sprzedanych w 2013 roku.

25. (2 pkt) Najcenniejszą marką świata według rankingu Interbrand 2014 jest:

- a) **Apple,**
- b) Samsung,
- c) Google,
- d) Coca-Cola.

Komentarz:

Agencja badawcza Interbrand przygotowuje co roku ranking najbardziej wartościowych marek świata. Według rankingu dotyczącego 2014 roku najwięcej warta była marka Apple.

26. (1 pkt) Duże firmy produkujące napoje gazowane sprzedają swoje produkty w różnych opakowaniach, od puszek o pojemności 0,2 l do butelek plastikowych o pojemności nawet 2,5 l. W przeliczeniu na 1 ml produktu ceny napojów znacznie różnią się w zależności od rodzaju opakowania.

Które opakowanie (z reguły) ma najkorzystniejszą cenę dla konsumentów w stosunku do ilości kupowanego produktu?

- a) puszka 0,33 l,
- b) butelka 0,5 l,
- c) butelka 1 l,
- d) **butelka 2 l,**

Komentarz:

Napoje gazowane w większych opakowaniach z reguły są droższe od tych w opakowaniach mniejszych, gdy jednak ich cenę odniesiemy do ilości kupowanego napoju, to okaże się, że duże opakowania stanowią korzystniejszą ofertę. Producenci stosują taką praktykę z kilku powodów:

- udział kosztów opakowania w cenie finalnej w przypadku mniejszych opakowań jest większy,
- w cenie sprzedaży małych opakowań większy jest udział kosztów dystrybucji produktu,
- małe opakowania są chętniej kupowane przez konsumentów.

27. (2 pkt) Ceny różnych usług zmieniają się w zależności od wyprzedzenia, z jakim je kupujemy. Które zdanie jest prawdziwe?

- a) Bilety lotnicze i bilety do teatru zazwyczaj można nabyć taniej, kupując z je wyprzedzeniem.
- b) Bilety do teatru i na festiwale muzyczne można kupić taniej tuż przed wydarzeniem, jeżeli są wolne miejsca.
- c) W przypadku imprez kulturalnych bilety zawsze są droższe tuż przed wydarzeniem.
- d) **Żadna z odpowiedzi nie jest poprawna.**

Komentarz:

Częstą praktyką na rynku lotniczym jest sprzedaż biletów z dużym rabatem przy wcześniejszym zakupie. Podobny model sprzedaży wykorzystuje się w przypadku dużych wydarzeń muzycznych – bilety w przedsprzedaży są tańsze. Inaczej natomiast wygląda sytuacja w przypadku biletów do teatru – częstą praktyką jest sprzedaż wolnych miejsc tuż przed przedstawieniem w formie wejściówek, znacznie tańszych od normalnego biletu.

28. (2 pkt) Przedsiębiorstwo XYZ wytwarza trzy produkty: A, B i C. Ceny tych produktów i koszty związane z ich wytwarzaniem oraz sprzedażą podane są w tabeli.

	Produkt A	Produkt B	Produkt C
Cena cennikowa za szt.	5 zł	7 zł	10 zł
Koszt materiałów i energii potrzebnych do wytworzenia 100 szt.	230 zł	470 zł	580 zł
Rabat od ceny cennikowej udzielany dystrybutorom	10%	15%	19%
Sprzedaż miesięczna (szt.)	1950	1500	900
Koszty stałe całego przedsiębiorstwa (miesięcznie)	5000 zł		

Najwięcej przychodów generuje:

- a) produkt A,
- b) produkt B,**
- c) produkt C,
- d) nie można tego stwierdzić, bazując na przedstawionych danych.

29. (2 pkt) W przedsiębiorstwie XYZ największą część zysków przynosi:

- a) produkt A,**
- b) produkt B,
- c) produkt C,
- d) nie można tego stwierdzić, bazując na przedstawionych danych.

30. (2 pkt) Który produkt w przedsiębiorstwie XYZ generuje marżę wystarczającą na pokrycie kosztów stałych przedsiębiorstwa?

- a) każdy z produktów oddzielnie,
- b) produkt A i produkt B,
- c) produkt A,
- d) żaden z produktów.**

Komentarz:

Prezentacja rozwiązania dla pytań 28 – 30 znajduje się w materiale filmowym udostępnionym [na stronie Gimnazjalnej Olimpiady Przedsiębiorczości.](#)